

Recomandarea CM/Rec(2010)12
a Comitetului Miniștrilor către statele membre
cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile

*(adoptată de Comitetul Miniștrilor în 17 Noiembrie 2010,
la cea de-a 1098-a întâlnire a delegațiilor miniștrilor)*

Comitetul Miniștrilor, în temeiul articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei,

Având în vedere articolul 6 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (numită mai departe "Convenția", STE Nr. 5), care prevede că "orice persoană are dreptul la o judecată în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil de către o instanță independentă și imparțială, stabilită prin lege", și jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului;

Având în vedere Principiile de Bază ale Națiunilor Unite cu privire la Independența Puterii Judecătorești, adoptate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în noiembrie 1985;

Având în vedere opiniile Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), activitatea Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) și Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor elaborată în cadrul întâlnirilor multilaterale ale Consiliului Europei;

Observând că, în exercitarea atribuțiilor judiciare, rolul judecătorilor este esențial în protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale;

Dorind să promoveze independența justiției, care este un element inerent al Statului de drept, și indispensabil pentru imparțialitatea judecătorilor și funcționarea sistemului judiciar;

Subliniind că independența justiției garantează pentru toate persoanele dreptul la un proces echitabil și deci că aceasta nu este un privilegiu pentru judecători, ci o garanție pentru respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale care permite oricărei persoane să aibă încredere în sistemul de justiție;

Conștient de necesitatea de a garanta poziția și puterile judecătorilor în scopul de a fi instaurat un sistem juridic eficient și echitabil, și care să îi încurajeze pe aceștia să se implice activ în funcționarea sistemului judiciar;

Conștient de necesitatea de a veghea ca responsabilitățile, îndatoririle și puterile judiciare vizând protejarea intereselor tuturor persoanelor să fie îndeplinite în mod adecvat;

Din dorința de a învăța din experiențele diverse în statele membre cu privire la organizarea instituțiilor judiciare în conformitate cu Statul de drept;

Având în vedere diversitatea sistemelor de drept, a pozițiilor și abordărilor constituționale ale separației puterilor;

Notând că nimic din această recomandare nu vizează diminuarea garanțiilor de independență conferite judecătorilor de către constituțiile sau sistemele juridice ale statelor membre;

Constatând că constituțiile sau sistemele juridice ale unor state membre au stabilit un consiliu, menționat în această recomandare "consiliu judiciar";

Dorind să promoveze relațiile între autoritățile judiciare și fiecare judecător din diferitele state membre, în scopul de a favoriza dezvoltarea unei culturi judiciare comune;

Având în vedere că Recomandarea Rec (94) 12 a Comitetului Miniștrilor privind independența, eficiența și rolul judecătorilor trebuie să fie actualizată în mod substanțial în scopul de a consolida toate măsurile necesare pentru a promova independența și eficiența judecătorilor, pentru a garanta și a face mai efectivă responsabilitatea lor, și pentru a consolida rolul judecătorului în particular și al justiției în general,

Recomandă guvernelor statelor membre să ia măsuri pentru a se asigura că dispozițiile cuprinse în anexa la prezenta recomandare, care înlocuiește Recomandare Rec (94) 12 mai sus-menționată, sunt aplicate în legislația, politicile și

practicile lor și să dea judecătorilor mijloacele necesare pentru a-și îndeplini atribuțiile în conformitate cu aceste dispoziții.

Anexa la Recomandarea CM/Rec(2010)12

Capitolul I – Aspecte generale

Domeniul de aplicare a recomandării

1. Această recomandare este aplicabilă tuturor persoanelor care exercită funcții judiciare, inclusiv celor care se ocupă de probleme constituționale.
2. Dispozițiile prevăzute în prezenta recomandare se aplică și judecătorilor neprofesioniști, cu excepția cazului în care reiese în mod clar din context că acestea se aplică numai judecătorilor profesioniști.

Independența justiției și nivelul la care trebuie ea garantată

3. Scopul independenței, astfel cum este prevăzut în articolul 6 al Convenției, este de a garanta fiecărei persoane dreptul fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil, având la bază doar aplicarea dreptului și fără nici o influență nepotrivită.
4. Independența individuală a judecătorilor este garantată de independența sistemului judiciar în ansamblul său. În acest sens, independența judecătorilor este un aspect fundamental al statului de drept.
5. Judecătorii trebuie să beneficieze de libertate neîngrădită de a soluționa în mod imparțial cauzele, în conformitate cu legea și cu propria apreciere a faptelor.
6. Judecătorii trebuie să aibă puteri suficiente și să fie în măsură să le exercite pentru a-și îndeplini sarcinile lor și pentru a menține autoritatea lor și prestigiul instanței. Toate persoanele care au legătură cu un caz, inclusiv organismele publice sau reprezentanții lor, trebuie să se supună autorității judecătorului.
7. Independența judecătorului și a justiției trebuie să fie înscrise în Constituție sau la cel mai înalt nivel legal posibil în statele membre, și să facă apoi obiectul unor cu reguli mai specifice la nivel legislativ.
8. În cazul în care judecătorii consideră că independența lor este amenințată, ei ar trebui să poată recurge la un consiliu judiciar sau la o altă autoritate independentă, ori ei ar trebui să dispună de mijloace efective de remediere.
9. Unui judecător individual nu i se poate lua un caz fără un motiv just. O decizie de desesizare de un caz a unui judecător ar trebui să fie luată pe baza unor criterii obiective, prestabilite și în urma unei proceduri transparente, de către o autoritate din cadrul sistemului judiciar.
10. În cazuri individuale, numai judecătorii înșiși ar trebui să se pronunțe asupra competenței lor, așa cum este definită ea prin lege.

Capitolul II – Independența externă

11. Independența externă a judecătorilor nu este o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul personal al judecătorilor, ci în interesul Statului de drept și al persoanelor care solicită și așteaptă o justiție imparțială. Independența judecătorilor trebuie să fie considerată ca o garanție a libertății, a respectării drepturilor omului și a aplicării imparțiale a legii. Imparțialitatea și independența judecătorilor sunt esențiale pentru a garanta egalitatea părților în fața instanțelor.
12. Sub rezerva respectării independenței lor, judecătorii și sistemul judiciar trebuie să mențină relații de muncă constructive atât cu instituțiile și autoritățile publice implicate în gestionarea și administrarea instanțelor, cât și cu profesioniștii ale căror atribuții sunt legate de activitatea judecătorilor, pentru a permite o justiție efectivă și eficientă.
13. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a respecta, proteja și promova independența și imparțialitatea judecătorilor.

14. Legea trebuie să prevadă sancțiuni împotriva persoanelor care încearcă să influențeze judecătorii într-un mod nepotrivit.
15. Hotărârile trebuie să fie motivate și pronunțate în mod public. Nu ar trebui să existe vreun alt mod în care judecătorii să fie obligați să își justifice hotărârile.
16. Deciziile judecătorilor nu pot face obiectul vreunei reanalizări, în afara procedurilor de atac sau de redeschidere a cauzei, așa cum sunt ele prevăzute de lege.
17. Cu excepția deciziilor privind amnistia, grațierea sau altor măsuri similare, puterile executivă și legislativă nu pot lua decizii care să invalideze hotărâri judecătorești.
18. Dacă comentează deciziile judecătorești, executivul și legislativul trebuie să evite criticile care ar submina independența puterii judecătorești sau ar slăbi încrederea publicului în justiție. De asemenea, acestea ar trebui să evite acțiuni ce pot pune sub semnul întrebării intenția lor de a respecta deciziile judecătorilor, altele decât cele prin care își manifestă intenția lor de a formula o cale de atac.
19. Procedurile judiciare și problemele privind administrarea justiției sunt de interes public. Dreptul la informare cu privire la acestea trebuie exercitat ținându-se seama de limitele impuse de independența justiției. Trebuie încurajată crearea de posturi de purtător de cuvânt sau servicii de știri și comunicare aflate în responsabilitatea instanțelor sau a consiliilor judiciare ori ale altei autorități independente. Judecătorii ar trebui să fie reținuți în relațiile lor cu mass-media.
20. Judecătorii, care sunt parte a societății pe care o deservesc, nu pot administra justiția într-o manieră efectivă fără încredere din partea publicului. Ei trebuie să se informeze despre așteptările societății cu privire la sistemul judiciar și despre nemulțumirile la adresa funcționării sale. La acestea ar contribui existența unor mecanisme permanente de obținere a unor astfel de reacții, înființate de consiliile judiciare sau de alte autorități independente.
21. Judecătorii pot exercita activități și în afara funcției lor. Pentru a evita conflictele reale sau aparente de interese, participarea lor la aceste activități ar trebui limitată la activitățile compatibile cu imparțialitatea și independența lor.

Capitolul III – Independența internă

22. Principiul independenței justiției presupune independența fiecărui judecător în parte în exercitarea funcțiilor judiciare. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale.
23. Instanțele superioare nu pot adresa judecătorilor instrucțiuni cu privire la modul în care ei ar trebui să decidă în cazuri individuale, cu excepția procedurilor prejudiciale/preliminare sau când decid în căile de atac, potrivit legii.
24. Repartizarea cazurilor într-o instanță judecătorească trebuie să se facă după criterii obiective prestabilite, în scopul de a proteja dreptul la un judecător independent și imparțial. Aceasta nu ar trebui să fie influențată de dorința vreunora dintre părți sau a altcuiva interesat în rezultatul cauzei.
25. Judecătorii trebuie să fie liberi să înființeze și să adere la organizații profesionale ale căror obiective sunt garantarea independenței lor, să apere interesele lor și să promoveze Statul de drept.

Capitol IV – Consiliul judiciar

26. Consiliile judiciare sunt organisme independente, stabilite prin lege sau prin constituție, care să garanteze independența puterii judecătorești și a judecătorilor individual și care să promoveze astfel funcționarea eficientă a sistemului judiciar.
27. Nu mai puțin de jumătate din membrii unor asemenea consilii trebuie să fie judecători aleși de către colegii lor de la toate nivelurile sistemului judiciar și cu respectarea pluralismului în interiorul sistemului judiciar.
28. Consiliile judiciare trebuie să demonstreze cel mai înalt grad de transparență față de judecători și societate, prin dezvoltarea unor proceduri prestabilite și prin decizii motivate.

29. În exercitarea atribuțiilor lor, consiliile judiciare nu trebuie să interfereze cu independența individuală a fiecărui judecător.

Capitolul V – Independența, eficiența și resursele

30. Eficiența judecătorilor și a sistemelor judiciare este o condiție necesară pentru protecția drepturilor fiecărei persoane, în conformitate cu exigențele articolului 6 din Convenție, pentru certitudine juridică și pentru încrederea publicului în Statul de drept.

31. Eficiența înseamnă adoptarea unor decizii de calitate într-un termen rezonabil și având la bază o examinare echitabilă a elementelor de la dosar. Fiecărui judecător îi revine obligația de a asigura gestionarea în mod eficient a cazurilor care le revin spre soluționare, inclusiv punerea în executare a deciziilor când aceasta ține de competența lor.

32. Autoritățile responsabile pentru organizarea și funcționarea sistemului judiciar sunt obligate să creeze judecătorilor condiții care să le permită să își îndeplinească misiunea lor și pot pretinde eficiență protejând totodată și respectând independența și imparțialitatea judecătorilor.

Resurse

33. Fiecare stat trebuie să aloce instanțelor de judecată resurse, instalații și echipamente adecvate, care să permită funcționarea acestora în conformitate cu standardele stabilite în articolul 6 al Convenției și care să permită judecătorilor să își desfășoare activitatea în mod eficient.

34. Judecătorii trebuie să primească informațiile de care au nevoie pentru a lua măsuri procedurale pertinente, când acestea au implicații de natură financiară. Puterea unui judecător de a adopta o hotărâre într-un caz individual nu trebuie să fie limitată doar la cerința de a uza resursele în modul cel mai eficient.

35. Instanțele ar trebui să aibă un număr suficient de judecători și personal auxiliar instruit în mod corespunzător.

36. Pentru a preveni și reduce supraîncărcarea instanțelor, trebuie luate măsuri în concordanță cu independența judecătorească prin care să fie atribuite sarcini non-judiciare altor persoane calificate.

37. Utilizarea sistemelor electronice de gestionare a dosarelor și a tehnologiilor de comunicare în sistem informatic ar trebui să fie promovate de autorități și de judecători, și tot astfel să încurajeze utilizarea lor generalizată în instanțele de judecată.

38. Ar trebui luate toate măsurile necesare pentru siguranța judecătorilor. Aceste măsuri pot consta în protejarea instanțelor și a judecătorilor care pot fi sau care sunt victime ale amenințărilor sau actelor de violență.

Moduri alternative de soluționare a litigiilor

39. Trebuie promovate mecanisme alternative de soluționare a litigiilor.

Administrarea instanțelor

40. Consiliile judiciare, acolo unde există, sau alte autorități independente care au responsabilitatea administrării instanțelor judecătorești, instanțelor înseși și/sau organizațiile profesionale a judecătorilor pot fi consultate în procedura de elaborare a bugetului sistemului judiciar.

41. Judecătorii trebuie să fie încurajați să se implice în administrarea instanțelor judecătorești.

Evaluare

42. Pentru a contribui la administrarea eficientă a justiției și a îmbunătăți continuu calitatea sa, statele membre pot institui sisteme de evaluare a judecătorilor de către autorități judiciare, în conformitate cu punctul 58.

Dimensiunea internațională

43. Statele trebuie să furnizeze instanțelor judecătorești mijloacele adecvate pentru îndeplinirea atribuțiilor în mod eficient în cazurile cu dimensiuni internaționale sau cu elemente de extraneitate, precum și pentru a favoriza cooperarea internațională și relațiile dintre judecători.

Capitolul VI – Statutul judecătorului

Selecție și carieră

44. Deciziile privind selecția și cariera judecătorilor trebuie să se întemeieze pe criterii obiective prestabilite de lege sau de către autoritățile competente. Astfel de decizii trebuie să se bazeze pe merit, având în vedere calificările, abilitățile și capacitatea necesară pentru a judeca prin aplicarea legii în același timp cu respectarea demnității umane.

45. Judecătorii sau candidații pentru a deveni judecători nu pot fi supuși vreunei discriminări pe niciun motiv, cum ar fi cele legate de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau de altă natură, origine națională sau socială, asocierea cu o minoritate națională, avere, dizabilitate, naștere, orientare sexuală sau orice altă situație. Nu este considerată ca fiind discriminatorie cerința ca un judecător sau un candidat pentru funcția judiciară să fie cetățean al statului în cauză.

46. Autoritatea care ia decizii privind selecția și cariera judecătorilor trebuie să fie independentă de puterile executivă și legislativă. Pentru garantarea independenței sale, cel puțin jumătate din membrii acestei autorități trebuie să fie judecători aleși de către colegii lor.

47. Cu toate acestea, în cazul în care reglementările constituționale sau legale prevăd că șeful statului, guvernul sau puterea legislativă poate lua decizii referitoare la selectarea și cariera judecătorilor, trebuie abilitată o autoritate independentă și competentă, în componența căreia să fie în majoritate membri din sistemul judiciar (fără a aduce atingere normelor aplicabile la consiliile judiciare cuprinse în capitolul IV) care să facă recomandări sau emite avize pe care autoritatea competentă în privința numirii să le urmeze în practică.

48. Modul de alcătuire a autorităților independente de care se menționează la punctele 46 și 47 ar trebui să asigure cea mai largă reprezentare posibilă. Procedurile lor trebuie să fie transparente, iar motivele care au stat la baza deciziilor să fie puse la dispoziția candidaților care formulează o asemenea cerere. Un candidat respins trebuie să aibă dreptul de a contesta decizia sau cel puțin procedura prin care a fost luată decizia.

Mandat și inamovibilitate

49. Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există.

50. Condițiile de exercitare a funcției judiciare trebuie să fie stabilite prin lege. Unei numiri permanente nu i se poate pune capăt decât numai în cazuri de încălcări grave ale reglementărilor de natură disciplinară sau penală stabilite prin lege, sau în cazul în care judecătorul nu mai poate exercita atribuțiile judiciare. O pensionare anticipată poate fi posibilă numai la cererea judecătorului în cauză sau numai pe motive medicale.

51. În cazul în care recrutarea se face pentru o perioadă de probă sau pentru o perioadă determinată, decizia de confirmare sau de reînnoire a numirii ar trebui să fie luate în conformitate cu punctul 44, astfel încât să se asigure că independența justiției este respectată pe deplin.

52. Un judecător nu poate fi renumit sau mutat într-o altă funcție judiciară fără consimțământul său, cu excepția cazurilor de sancționare disciplinară sau de reformare a organizării sistemului judiciar.

Remunerație

53. Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege.

54. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor, și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.

55. Trebuie evitate sistemele în care remunerația de bază a judecătorilor depinde de performanță, căci s-ar putea crea dificultăți pentru independența judecătorilor.

Pregătire

56. Judecătorii ar trebui să beneficieze de o formare teoretică și practică inițială și continuă, finanțată în întregime de stat. Aceasta trebuie să includă probleme economice, sociale și culturale legate de exercitarea atribuțiilor judiciare. Intensitatea și durata pregătirii ar trebui să fie stabilite în funcție de experiența profesională anterioară.

57. O autoritate independentă ar trebui să se asigure, în deplină conformitate cu autonomia activității de învățământ, că programele de formare inițială și continuă respectă cerințele de deschidere, competență și imparțialitate inerente atribuțiilor judiciare.

Evaluare

58. În cazul în care autoritățile judiciare stabilesc sisteme de evaluare a judecătorilor, asemenea sisteme ar trebui să se bazeze pe criterii obiective. Acestea ar trebui să fie făcute publice de către autoritatea judiciară competentă. Procedura ar trebui să permită judecătorilor să-și exprime punctul lor de vedere asupra propriei activități și asupra evaluării acestor activități, precum și de a contesta evaluările în fața unei autorități independente sau a unei instanțe.

Capitolul VII – Îndatoriri și responsabilități

Îndatoriri

59. Judecătorii trebuie să protejeze drepturile și libertățile tuturor persoanelor, în mod egal, cu respectarea demnității lor în desfășurarea procedurilor judiciare.

60. Judecătorii trebuie să acționeze independent și imparțial în toate cazurile, asigurându-se că toate părțile sunt audiate în mod echitabil și, dacă e necesar, să explice părților aspecte procedurale. Judecătorii ar trebui să acționeze și să fie percepuți ca acționând liber de orice influență externă nepotrivită în procedurile judiciare.

61. Judecătorii trebuie să judece cazurile care le sunt încredințate. Aceștia ar trebui să se abțină sau să refuze să judece numai pentru motive justificate, și nu în alte condiții.

62. Judecătorii trebuie să trateze fiecare caz cu diligență și într-un termen rezonabil.

63. Judecătorii trebuie să își motiveze hotărârile într-un limbaj clar și ușor de înțeles.

64. Judecătorii trebuie, în cazurile adecvate, să încurajeze părțile să ajungă la înțelegeri pe cale amiabilă.

65. Judecătorii trebuie să își actualizeze și să își dezvolte cunoștințele, în mod regulat.

Responsabilitate și proceduri disciplinare

66. Nu poate fi antrenată răspunderea civilă sau disciplinară a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință și gravă neglijență.

67. Numai statul, în caz că a plătit o compensație, poate să încerce să stabilească răspunderea civilă a unui judecător, prin acțiune în justiție.

68. Nu poate fi antrenată răspunderea penală a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință.

69. Procedurile disciplinare pot fi demarate în cazul în care judecătorii nu reușesc să își îndeplinească obligațiile într-o manieră eficientă și adecvată. Aceste proceduri ar trebui să fie efectuate de către o autoritate independentă sau o instanță judecătorească, cu toate garanțiile unui proces echitabil și care să îi asigure judecătorului dreptul de a contesta decizia și sancțiunea. Sancțiunile disciplinare trebuie să fie proporționale cu abaterea comisă.

70. Judecătorii nu trebuie să fie responsabili personal în cazul în care decizia lor este infirmată sau modificată într-o cale de atac.

71. Atunci când nu exercită funcții judiciare, judecătorii sunt responsabili civil, penal sau administrativ potrivit dreptului comun.

Capitolul VIII – Etica judecătorilor

72. Judecătorii trebuie să se ghideze în activitatea lor de principii etice de conduită profesională. Aceste principii includ nu numai îndatoriri care pot fi sancționate prin măsuri disciplinare, ci și îndrumări date judecătorilor cu privire la modul lor de a se comporta.

73. Aceste principii ar trebui să fie enunțate în codurile de etică judiciară care ar trebui să mențină încrederea publicului în judecători și puterea judecătorească. Judecătorii ar trebui să joace un rol major în elaborarea acestor coduri.

74. Judecătorii ar trebui să poată solicita sfaturi în materie de etică unui organism din cadrul sistemului judiciar.